

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/358313519>

# ANKARA MOGAN GÖLÜ, EYMİR GÖLÜ VE İMRAHOR-İNCESU DERESİ AKARSU VE GÖL SİSTEMLERİNE YÖNELİK KENTSEL MÜDAHALERİN YIKICI YÜZÜ VE YOL HARİTASI

Technical Report · January 2015

CITATIONS

0

READS

220

1 author:



Şükran Şahin

Ankara University

101 PUBLICATIONS 283 CITATIONS

SEE PROFILE

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:



Ankara Kenti Vadilerinin Koruma ve Kullanım İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi: İmrahor Vadisi Örneği, TÜBİTAK TOGTAG-940 Öztan, Y., Arslan, M., Perçin, H., Barış, E., Kurum, E. ve Şahin, Ş., 2001 [View project](#)



Determining and Evaluating the Landscape Potential of Dikmen Valley [View project](#)

# ANKARA MOGAN GÖLÜ, EYMİR GÖLÜ VE İMRAHOR-İNCESU DERESİ AKARSU VE GÖL SİSTEMLERİNE YÖNELİK KENTSEL MÜDAHALERİN YIKICI YÜZÜ VE YOL HARİTASI

*Prof. Dr. Şükran Şahin*

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü

[sukran.sahin@ankara.edu.tr](mailto:sukran.sahin@ankara.edu.tr)

Kaynak Gösterimi: Şahin, Ş., 2015. Ankara Mogan Gölü, Eymir Gölü ve İmrahor-İncesu Deresi Akarsu ve Göl Sistemlerine Yönelik Kentsel Müdahalelerin Yıkıcı Yüzü ve Yol Haritası. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, Teknik Rapor, Ankara.

## 1. Ankara İmrahor-İncesu Vadisi Peyzaj Koruma Değeri Nedir?

### 1.1. Mikroklimatik Özellikleri Açısından (Vadilerin İklim Konforuna Etkisi)

Vadiler fizyografik yapıları nedeniyle özel mikroklimatik değerler göstermektedirler. Diğer bir anlatımla çevrelerine oranla farklı iklimsel karaktere sahiptirler. Örneğin vadilerde lokal hava akımları oluşmaktadır. **Yazları kurak geçen Ankara kenti bozkırında, iklimsel yaşam konforunu yükselten hava akımlarından tüm kentlinin yararlanacağı mekânsal plan kararları, demokrasinin yerleştiği gelişmiş dünya kentlerdeki gibi esas olmalıdır.** Ek olarak akarsu koridorlarının çizgisel ve kesintisiz yapısı, yerleşik yeşil dokunun soğutma etkisini kentin birçok alanına iletebilme kabiliyeti gösterir. Bu nedenle koridorlar boyunca hava akımlarını kesecek, dağıtacak ve önleyecek yapısal unsurların yer almaması ve “yerel ekolojiye uygun” uygun yeşil dokunun korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir yönetiminin talebi bir **kentli hakkıdır.** Bu alanlar asla belirli grupların refahına ayrılmaması gereken ortak yaşam alanlarıdır. İnsan hakları temelinde ve demokrasi üzerine inşa edilen bir ulusal hukuk çerçevesinde kentli bu anlamada savunmasız değildir, olmamalıdır.

Sabah erken saatlerinde vadi tabanından yukarı doğru oluşan hava hareketleri geceleri, tersine biçimde, vadi tabanına doğrudur. Vadi koridoru boyunca hava akımları akşamüzeri yukarı havzaya doğru, gecenin ilerleyen saatlerinde ise aşağı havzaya doğru akar (MOPT, 1991). **Ankara kenti açısından, kentin merkezindeki kirlenmiş havayı kentin dışına taşıyan, sahip olduğu yeşil örtünün oluşturduğu serin havayı ise gecenin ilerleyen saatlerinde kent merkezine taşıyacak olan İmrahor-İncesu akarsu sistemi asla kentsel yapısal unsurlarla ya da nemi artıracak doğal olmayan su yüzeyleriyle donatılmamalıdır.**

Geceleri vadi tabanına doğru akan hava hareketleri nispeten daha serindir ve tabanda kış aylarında don riskini artırır. Öte yandan yamaçlarda ise don riskinin daha az olduğu termik bir kuşak oluşturur (MOPT, 1991). Bakar durumuna göre bu don riski dağılımı farklılık gösterecektir. Bu bağlamda, İmrahor Vadisi tabanında kış aylarında don riski Ankara geneline göre daha yüksektir. Bununla birlikte, Yılmaz tarafından gerçekleştirilen (2013) termal bant uydu görüntülerine dayalı ve uzun yılları kapsayan mevcut iklimsel analizler<sup>2</sup> incelendiğinde, Ankara kent ikliminde İmrahor Vadisi'nin kent merkeziyle benzer karakter gösterdiği anlaşılmaktadır. Aynı analizlerde İmrahor Vadisi sıcaklık değerlerinin Ankara kırsalına göre daha serin bir karakter gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu durum yaşam konforu açısından vadinin ayrıcalıklı yapısını ortaya

çıkarmaktadır. Vadinin, ayrıcalıklı ve sadece belirli bir nüfusun sonsuz zaman silsilesinde yaşam alanı olması önlemelidir. Açık ve yeşil alanlar kamusal alanlardır ve iklimsel açıdan yaşam konforu sunan bu alanlarda tüm kentli yaşam hakkına sahiptir, ayrıcalıklı zümreler değil

## 1.2. Su Kaynakları Açısından

Akarsu vadi sistemlerinde su ögesi hem peyzaj yapısının temel tanımlayıcısı hem de sistemin oluşumunu belirleyen dinamik süreçlerin kilit aktörüdür. Suyun hareket alanı vadi sisteminin ekolojik sınırlarını belirler ki bu alan su çizgi olarak ifade edilmektedir. Su çigisiyle oluşan alan ise havza olarak tanımlanmaktadır. Ek olarak, havza hiyerarşik olarak farklı ölçeklerde ve birbirine yer altı ve yerüstü su hareketleri ile bağlı alt havzalardan oluşmaktadır. Dolayısıyla, vadinin ya da bağlı olduğu havzanın herhangi bir bölümünde gerçekleştirilecek bir mekânsal müdahale tüm havzayı etkiler, dönüştürür ve değiştirir. Su ögesinin mevsimsel ya da sürekli yer aldığı ve hareket ettiği yeryüzü yapısı çerçevesinde, “hidrolojik peyzaj yapısının” havza kapsamında bütünleşik olarak incelenmesi gereklidir ki gelişmiş dünyada bu konu 1970’ten bu yana başarılı biçimde uygulanmaktadır. Bunun anlamı, **Mogan Gölü, Eymir Gölü ve İmrahor Deresi yakınlarında gerçekleştirilecek herhangi bir mekânsal gelişimin; havza kapsamında irdelenecek beslenme alanları, yüzey akışı, toprak hareketleri vb. kilit ekolojik süreçlerin analizine dayalı potansiyellere ve risklere göre planlanması gerektiğidir. Böyle analizler ise hâlâ ülkemizde mevzuatta yerini alamamış peyzaj karakter analiz ve değerlendirme çalışmalarının sonuç ürünüdür. Belirtilen doğal alanlar tehdit altındadır ve mevcut doğal yapıyı değiştirip dönüştürecek mevcut eğilimlerin su dinamiklerini, dengesini ve bütçesini olumsuz yönde etkilemeyeceğine ilişkin herhangi bilimsel bir veri yoktur.**

1972 yılında ABD Soil Conservation Service (Toprak Koruma Servisi), su ve toprak kaynaklarının etkin kullanımı amacıyla Curve Number (Eğri Numarası) yaklaşımını hayata geçirmiştir. Başlangıçta sadece tarımsal kullanımlar çerçevesinde kullanılan yöntem kentsel alanların neden olduğu çevresel sorunlar dolayısıyla kentsel alan planlamalarında da kullanılmaktadır. Kentsel alanlar, yağmur sularının, süzülmeden yüzey akışına geçmelerine sebep olmaktadır. Yüzey akışının hacim olarak artışı vadi tabanlarında taşkın artışına sebep olmakta ve yer altı suyu beslenimini engellemektedir. ABD’de metropoliten ölçekten yerel ölçeğe her yerleşimin, resmi dokümanlarla belirlenmiş ve bir peyzaj mimarının imzası ile onaylamasıyla gerçekleştirilen yağmur suyu yönetim planları bulunmaktadır. Kentsel peyzaj planlarının önemli bileşenlerinden sayılabilecek bu planlar doğal kaynakların etkin kullanımı ya da McHarg’ın ünlü kitabında isimlendirdiği gibi “doğa ile tasarımın” başarılı uygulamaları olmasına rağmen ülkemizde hâlâ ne mevzuatta ne de pratikte yer almaktadır. İmrahor Vadisi’nde imâr planı da kentsel tasarım adı altında yapılan müdahalelerle, zaten uzun yıllardır bozunuma uğramış hidrolojik peyzaj yapısı giderek daha da zarar görmektedir. Dahası vadi yamaçlarında gerçekleştirilen yapılaşma yüzey akışını artırarak hem vadi tabanı boyunca (İmrahor, İncesu ve Ankara Çayları boyunca) mevsimsel taşkın sorununu artırmakta hem de yamaçlarda yer altı beslenimini azaltarak İmrahor Deresi suyunun azalmasına ve yer altı su seviyesinin düşmesine neden olmaktadır. Bu durum bir kentin yarattığı en önemli afetlerin temel habercisidir. Ayrıca yukarı havzada, diğer bir anlatımla Mogan, Eymir ve İmrahor Deresi havzalarındaki bu olumsuz gelişimler, Ankara Çayı ardından da Sakarya Nehri doğal ve kültürel peyzaj karakterinde de

olumsuz ekolojik, ekonomik ve sosyal değişimlere neden olmaktadır. Bunun önlenmesi için akarsu vadi tabanları ve yamaçlarına ilişkin mekânsal gelişimlerin parçacıl değil, havza bütününde ve transdisipliner çerçevede gerçekleştirilmesi bir zorunluluktur.

Bugünkü mekânsal planlama sorunlarımızın temeli, müdahale edilmiş çevrede odaklanan ve dünya ölçeğine yayılan çevre sorunlarını, insan-doğa ilişkisi çerçevesinde irdelenebilme becerisi ve etiğinin gereği gibi sağlanamamış olmasıdır. Bunun bir nedeni, yaşam ortamlarını biçimlendirmeye yönelik mevcut yasal uygulamalarda, burada sözü edilmeye çalışılan insan-doğa ilişkisinin irdelenmesi güçlüğüdür. Dolayısıyla çevresel ya da ekolojik sorunların temeli toplumsaldır. Çünkü modern dönem insanı doğanın efendisi kılarken kendisine doğanın bir parçası olduğunu unutturmuştur. Bir şeyin parçası olmak bir yandan da bir bütünü varlığına işaret eder. Bu bütün öyle bir şeydirki, totalistik görüşün öğrettiği gibi parçalarının toplamından ibaret olmayıp daha fazla bir kapsamı bulunmaktadır. Bu kapsam parçalar arası etkileşimdir. Diğer bir anlatımla, parçaların arasında süregelen etkileşim o bütünü oluşturmaktadır. Bir mekâna sahip olduğu karakter, o mekânda süregelen olayların belirli deseni ile verilir (Alexander, 1979). Buna rağmen ülkemizde, özellikle kentsel ortamlarda hâlâ insan-doğa ilişkisi kavramı toplumsal dinamiklerde yerini gereği gibi alamamış, dolayısıyla doğa “öteki” olmuş, bundan da önemlisi, yasal süreçlerde peyzaja ve peyzajın bütünlüğü kavramlarına yer verilememiştir. Bu böyle devam ettiği sürece de ülkemizde, peyzajlar sürekli olarak yaşam ortamlarının ve kalitesinin aleyhine değişecek ve “peyzajlar” gelecek nesillere bozulmuş olarak aktarılacaktır. Gelecek nesiller bunun hesabını bugünlere yüklerken önemli eforlarını, “bozulmuş peyzajları” onarmakla, diğer bir anlatımla ile bozulmuş doğal süreçleri ve etkileşimleri, onarmak, iyileştirmek ve yeniden oluşturmakla uğraşacaklardır. “Peyzaj planlama” ve “peyzaj yönetimi” kavramları ifade edilen bu eylem alanları, “Avrupa Peyzaj Sözleşmesi” ile ülkemizde de yasal olarak kabul edildiğine göre artık bu yasal süreci pratiğe aktarmak ve ülke peyzajlarının giderek ve hızla bozunumunun sorumluluğunu gelecek nesillerimiz adına üstlenmek gereklidir.

Kentsel peyzaj planlamanın ürünlerinden biri olarak yeşil alanlar kentsel mekanlardaki su sürecini yönlendirme ve değerlendirmede önemli mekânlardır. Kentleşmenin hidroloji üzerine en büyük etkisi ormanlar ve çayırlar gibi bitki örtüsünün yol ve binalar gibi geçirimsiz yapılarla yer değiştirmesinden kaynaklanmaktadır. Bu değişim ile yeşil alanlar azaldığından yağmur suları toprağa sızamamakta, dolayısıyla yeraltı suyu beslenimi engellenmektedir. Sonuç olarak yağmur suyunun önemli miktarı yüzey drenajı ile kanalizasyon sistemine ya da akarsulara boşalmaktadır. Bu durum akarsu yataklarının taşmasına ve sel baskınlarına neden olurken akarsu kıyısı erozyonunu da olumsuz yönde etkilemektedir. Yeşil alanın azalması aynı zamanda bitki yapraklarında evapotranspirasyon ile kaybedilen su miktarı da azalmakta, dolayısıyla kentsel iklim konfor ölçütleri bağlamında bundan olumsuz yönde etkilenebilmektedir.

### **1.3. Biyota Açısından**

Akarsu vadi koridorları önemli yaban yaşamı kaynaklarıdır. Drenaj kanallarının hidrolojik ve morfolojik çeşitliliği özellikle su içi ve kıyısı flora ve fauna için değişik ortamlar sunar (kayalık ve taşlık alanlar, çakıl ya da toprak akarsu kenarları, su kanalı içerisindeki adacıklar, farklı derinlikteki su yatağı, durgun su yüzeyi, vd.). Biyotanın

yayıllığında su akışının hidrolojik parametrelerinden çok hidrolik karakteri etkilidir (Petts et al, 1995). Su akımının yavaş olduğu yerler, beslenme ve üreme için uygun ortamlardır. Su içi bitkilerinin yanı sıra akarsu kıyılarının ağaçlık olduğu durumlarda fauna zenginleşir. Birçok vadi koridoru çayır, ağaçlık, bataklık ya da sulak çayırlarla çevrelenmiştir ve bu alanların yer altı su seviyesi, akarsuyun yüzeysuyu seviyesine bağlıdır. Dolayısıyla bu alanların yaban yaşamı, drenaj çalışmalarına çok hassastır (Şahin, 1996).

İmrahor Vadisi akarsu koridoru omurgalı ve omurgasız yaban yaşamı bitki örtüsünün bağımlı parçasıdır. Flora ve fauna bir arada yaban yaşamını oluşturmaktadır. Birinin noksanlığı diğerinin varlığını tehdit eder. Dikmen Deresi gibi yok edilip yerine sahte akarsuların yaratıldığı sistemler ise daima yenilemeye, bakıma ve onarıma muhtaç son derece masraflı ve enerji sarfiyatına sebep olan uygulamalardır (Şahin, 1996). Doğa ise kendi devamlılığını kendi sağlarken enerjisini de kendi yaratır, atığını da kendi bertaraf eder. **İmrahor Vadisi'nin devamı olan İncesu deresinin günyüzüne çıkarılması ve Ankara Çayı ile sağlıklı bağlantılılığının gerçekleştirilmesi ile ekolojinin onarılması gerekirken sistemi sürekli dönüştüren değiştiren uygulamalar ülkesel enerji, su, malzeme, vd. sarfına sebep olan ve atık üreten uygulamalardır. Ayrıca Ankara Çayı'da sağlıklı beslenemediğinden farklılaşmaktadır. Bugün İmrahor Deresinin (devamında İncesu Deresinin) Ankara Çayı ile birleştiği yerede ancak kirli bir sudan söz edilebilmektedir.**

#### **1.4. Ankara Kent Tarihi Açısından**

İmrahor Vadisi ve İncesu Deresi geçmişte sebze yetiştiriciliğinin yapıldığı, suyundan balık avlandığı bir yerdir. Ayrıca kentin merkezi Ulus'a civar köylerin satış yapmak üzere malzeme taşımak üzere kullandığı güzergâhlardan biridir. Günümüzde İmrahor vadisinde hâlâ bahçecilik yapılan yerler bulunmaktadır. İncesu Deresine karışan derelerden birinin üzerinde bugün Ahmetler Caddesi bulunmaktadır. Bu mekânla tarihi bağı olan Ankara'lılar buranın bir bostan olduğunu bilirler. Belki de altından kolektör içerisinde İncesu Deresinin aktığı Sıhhiye'deki Pazar yeri geçmişte de aynı yerde belirtilen bostanlardan gelen ürünlerin satıldığı yerlerden biriydi. Günümüzde gelişmiş dünyada kentler özgün değerlerini, tarihlerini, kimliklerini ve geçmişten günümüze ulaşan yaşam biçimlerine ilişkin alışkanlıkları ve motifleri koruma temelinde kentlerini planlar ve yönetirken Ankara'da sürekli yıkıp yeniden yapma ya da geçmişten izleri silmeye yönelik planlama eylemleri Ankara'lıları bıktırmıştır. Ankaralı olmanın izleri kaybolmak üzeredir. Bu uygulamalar 1990'lı yıllardan bu yana hızlanmıştır. Yerine belki mamur bir park alanı oluşturulmuş olabilir and Dikmen Vadisi doğası yok edilmiştir. Hacıkadın Vadisi, Büyükesat Vadisi, Kavaklıdere Vadisi ve birçok akarsu sistemi yok edilmiştir. Ankara Vadiler Sisteminden oluşan bir kenttir. Suyu yaklaşma bir medeniyet göstergesiyeğin geçmişte çamaşırlarını çaylarında yıkayan, bostanlarını çaylarından sulayan, bağlarını dere yamaçlarına kuran Ankara adeta yok edilmiştir. Bugün Olmsted'in kurduğu, akarsu koridoru içeren ve Boston Zümrüt Gerdanlığı adı verilen park sistemleri hâlâ aynı yerlerinde ve ilk uygulandıkları biçimde ve hedeflerinde yerli yerinde durmaktadır. Amerika ve Avrupa'nın birçok büyük şehrini 1900'lerin başında etkisi altına alan Park Sistemi yaklaşımı bugün uygulandıkları biçimde korunmuşlardır. O halde, **Mogan Gölü, Eymir Gölü ve İmrahor Deresi ve diğer akarsu ve göl sistemlerini kentsel dönüşüm ya da toplu konut elinde yok etmek yerine, zamanında açık kanalizasyona dönüştürüldüklerinden üzerleri**

**kapatılmış İncesu Deresi, Bent Dersi, Dikmen Deresi ve Ankara Çayı'nın günyüzüne çıkarılması çalışmaları ivedilikle başlatılmalıdır. İşgal edilmiş akarsular ise kentsel dönüşüm ile rehabilite edilerek önce doğaya sonra kamuya geri kazandırılmalıdır. Bu eylem ağdaş, örnek, sağlıklı kent ve kentli gelişiminin vazgeçilmez gerekliliğidir.**

## **2. Yeni Planlama Yaklaşımı Ne Olmalıdır?**

### **2.1. Ekolojik Yaklaşım**

Modernist planlamanın kente bakışı, modernizmin mekâna bakışını da çok net bir biçimde yansıtır. Buna göre mekân, sadece toplumsal ilişkilerin bir yan ürünü, toplumsal amaçlar uğruna biçimlenmesi gereken bir Őeydir. Bundan ötürü de kent meknı sadece belli bir toplumsal proje içinde bir anlam taşır (Işık, 1993). Modern düşüncede planlama, düzensizliğe düzen getiren, tesadüf ve olumsuzluğu insanca anlamlı tasarımı içinde örgütleyen rasyonelite ve kavramsal amaçlılık anlamına gelir (Bookchin, 1996). Bir düzen getirme arayışı içerisinde olan bu araçların modernizmin hkim olduğu dünya görüşü çerçevesinde çözmesi beklenen sorunları çözemediği gibi daha birçok sorunları da beraberinde getirdiği anlaşılmıştır. Bunun çok çeşitli sebepleri olmakla birlikte ekolojik bakımdan önemli olan bir yönü doğayı, onun elemanlarını "teki" olarak görme eğilimidir. Modernizm doğaya hkim olma eğilimindeyken, bu dönemde gelişen klasik ekonomik görüşler doğayı faydacı bir yaklaşımla ele almışlardır. Bugün gelinen nokta, planlama ve tasarımı anlayışında temel bir değişikliğin yapılması gerektiğidir. "Ekolojik kaygılar" açısından bu değişimin özü, artık "doğanın zden gelen bir değere sahip olduğunu algılamaktır". Ekolojik söylemin de temeli budur. Daha açık bir ifade ile, bir ağaca sadece gölgesinden ya da odunundan yararlanma açısından bir değer biçilmesi yetersizdir. Aynı ağacın, insanın kendi izdüşümünden uzak bir varolma değeri bulunmaktadır ve bu önemlidir. Bunun planlama ve tasarıma yansımaları, zaman ve mekân boyutu içerisinde ekolojik değerleri, bileşenleri ve süreçleri dikkate alan bir eylem alanı oluşturmaktadır.

Ekolojik planlama/tasarımı olarak da nitelendirilebilecek bu eylemin ortaya koyduğu ürünün toplumsal uzantısı da planlamanın/tasarımın önemli bileşenidir. Diğer bir deyişle toplumu tanımlamada mekânsal öğeler ve mekânsal metaforlar önemli girdilerse, ekolojik tasarımın ürünlerini kullanış biçimi ve talebi de ekolojik söylemin toplumsal yansımalarını oluşturacaktır. Benzer Őekilde tasarımcı, toplumun ekolojik söylemdeki yerini tasarımına yansıtılabildiği ölçüde toplumu tanımlayabilecek ya da kendi ekolojik felsefesini tasarıma yansıtıdığı ölçüde toplumsal dönüşüme ekolojik söylem yönünde katkıda bulunabilecektir.

Kentsel tasarımıda ekolojik söylemin bir diğer (ancak sonucusu olmayan) nemi, mekâna parçacıl yaklaşan kentsel tasarımın ortaya koyduğu ürünün, kent bütününde yakın evre ile ekolojik ilişkilerinin sağlanmasında önemli bir araç oluşturmasıdır. Diğer bir ifade ile kentsel tasarımı eylemi ekolojik temellere dayandırıldığında; kentsel tasarımı süreci daha geniş alanların dikkate alınmasını gerektireceğinden, kentsel tasarımın parçacıl yapısı (fragmente) sistem bütünü ile ilişkilendirilebilecektir. Ekolojik ortamlarda parçalanma çok önemli sorunlar ortaya çıkartabilir. "Yeşil link", "yeşil yol" ya da "ekolojik aę" terimleri bu bağlamda ortaya çıkmış plan ya da tasarımı çözümleridir. Bir kentsel alanın çevresel doğal sistemlerden yalitımı, yaşam alanlarını ekolojik anlamda sürdürülebilir kılmamaktadır.

Değişen planlama ve tasarım anlayışı kentsel alan ve çevresini, modern anlayışla biçimlenmiş durağan ve keskin sınırları bulunan parçalara bölünmüş bir mekân olmak yerine, zaman ve mekân içinde dinamik, değişen ve gelişen koşullara duyarlı, bu bağlamda gelecekteki farklılıklara uyum sağlayabilecek esnekliğe sahip bir mekân olarak algılanmaktadır. Bu görüş çerçevesinde kentsel mekânın yeni biçimi, doğa ve onun süreçlerinin işleyişiyle benzer bir özellik taşımaktadır. Doğa zaman ve mekân içinde elemanlarının birbirleri ve çevreleriyle ilişkilerinden şekillenen dinamik bir ortamdır. Doğa da bütünsellik esastır ancak bu bir bütünü oluşturan parçaların nicel toplamından ibaret bir durum olmayıp, “çeşitlilik içinde birliktir”. Günümüzde kentsel planlama ve tasarım çalışmalarında da, zemindeki gerekçenin çoğu zaman net anlaşılmadığı izlenmekle beraber, kentin ve çevresinin doğal ve kültürel çeşitliliği dikkate alınan önemli bir parametredir.

Ekolojik söylem, planlama ve tasarıma ilişkin yöntem ve tekniklerde değişikliği talep etmektedir. Burada doğa ve onun elemanları, sadece insan gereksinimlerinin karşılandığı bir mekân olarak değil, aynı zamanda özünden gelen varolma değerleriyle de dikkate alınmaları gerekmektedir. Diğer bir antımla, planlama ve tasarıma yönelik eylemler, kendini ötekini (burada doğa) yerine koyabilme ve/veya ele aldığı nesne ile bütüleşebilme kapasitesine dayalı olarak geliştirilmeli ve gerçekleştirilmelidir. Bu yakınlaşmada insanı doğadan ayıran en önemli farklılık ise, böyle hareket etmeye dair seçme kapasitesinin sadece insana ait olmasıdır, doğaya değil.

## 2.2. Kent Kimliği ve Kültürel Peyzaj Karakteri

Kimlik tarihsel olarak farklı katmanların anlamlı ve uyumlu birlikteliği sonucunda ortaya çıkmaktadır (Tekeli, 1991). Kimlik oluşturan soyut ve somut değerler kentsel planlamanın temelinde yerleşmelidir. Kent planlamanın yeryüzünü iki boyutlu gören ve temelde mülkiyete dayalı üretilen parselasyon ile akarsular, vadiler, sulak alanlar vb. hassas ve kıymetli doğal alanları yok etme biçimi değiştirilmelidir. Toplumsal ve ekolojik sorunların temeli hatalı planlama biçimidir. Bu planlama yaklaşımı sadece doğal alanları değil, insanın doğayla etkileşimi sonucunda ortaya çıkan kırsal yerleşimlerin özgün karakterini de aynı biçimde yok etmektedir. Tarihsel, arkeolojik ve kültürel miras değerlerini içinde barındıran ve bir yöreye özgün değer katan peyzaj karakterini yok etmeyen, aksine peyzaj karakterini temel alan mekânsal planlama biçimine geçiş bir an önce mevzuat ile sağlanmalı ve garanti altına alınmalıdır.

## KAYNAKLAR

- MOPT (1991). “Guia para la Elaboracion de Estudios del Medio Fisico: Contenido y Metodologia”. MOPT (Ministerio de Obras Publicas Y Transportes) Madrid. Spain.
- Yılmaz, E. (2013)
- Alexander, C. (1979). *The Timeless Way of Building*. 552 p. O Oxford University Press
- Petts, G.E. 1995. *Changing river channels: the geographical tradition*. in: Gurnell, A.M. and Petts, G.E. (ed.) *Changing river channels* Chichester Wiley. pp. 1-23.
- Şahin, Ş. (1996). *Dikmen Vadisi Peyzaj Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma*, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
- Tekeli, İ. (1991). *Bir Kentin Kimliği Üzerine Düşünceler*. Kent Planlaması Konuşmaları. TMMOB Mimarlar Odası yayını, 79-88, Ankara.
- Bookckin, M. (1996), *Ekolojik Bir Topluma Doğru*, Ayrıntı Yayınları, 300 sayfa, İstanbul
- İşık, O (1993). *Modenizmin Kenti/Postmodernizmin Kenti*. Birikim Dergisi Yayınları, Sayı: 53, Sayfa: 27-34, İstanbul.